

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/84529,Klos-Czeslaw.html>
2022-10-02, 09:21

Kłóś Czesław

KŁOŚ Czesław (13 VII 1881, Sośnica k. Krotoszyna – 21 V 1957, Warszawa), inżynier budowlany, specjalista w dziedzinie budownictwa przemysłowego. Syn Walentego, nauczyciela, i Antoniny z Ruszkiewiczów.

Szkołę średnią ukończył w Poznaniu, studiował nauki przyrodnicze w Berlinie, ostatecznie uzyskał dyplom na wydziale inżynierii budowlanej Königlich Technische Hochschule w Charlottenburgu (1907). Doświadczenie w zakresie budownictwa przemysłowego zdobywał podczas pracy w Belgii i Niemczech (Hamburgu, Mannheim i Reńsko-Westfalskim Okręgu Przemysłowym), zajmował się społecznie działalnością oświatową wśród robotników polskich w Westfalii, m.in. w ramach Tow. Gimnastycznego „Sokół”. Szykanowany za to przez władze, przeniósł się w 1912 do Warszawy na stanowisko dyrektora technicznego w Tow. Akcyjnym Zakładów Przemysłowych Budowlanych „Fr. Martens i A. Daab”. W tym czasie zajmował się naukowo problematyką posadawiania budowli przy uwzględnieniu sprężystości podłoża, publikował wiele artykułów w czasopismach technicznych.

Po wybuchu I wojny światowej został, jako poddany niemiecki, deportowany w głąb Rosji. Przebywał najpierw w Orenburgu, a następnie w Kazachstanie, gdzie m.in. kierował budową mostu żelbetowego przez rzekę Toboń w Kustanaju. Na zesłaniu zajmował się naukowo zagadnieniami statycznymi parabolicznych konstrukcji łukowych.

W 1921 powrócił do Warszawy. Doktoryzował się 10 VI 1922 na Politechnice Lwowskiej u M.T. Hubera na podstawie pracy o łukach parabolicznych. W tym czasie zajmował się projektowaniem i budową konstrukcji inżynierskich. Od 1927 kierował własnym przedsiębiorstwem inżynieryjno-budowlanym. Początkowo było to Biuro Inżynierskie we

Włochach k. Warszawy (nazwa tej firmy wciąż widnieje na attyce domu, w którym się mieściła, a ulica, przy której stoi budynek, w 1996 została nazwana imieniem K.), przekształcone następnie w Tow. Akcyjne Dr Czesław Kłóś SA zajmujące się projektowaniem i realizacją budowli przemysłowych. Pod kierownictwem K. i w znacznym stopniu wg jego projektów powstało w okresie międzywojennym wiele ważnych inwestycji, głównie o charakterze przemysłowym, m.in. Starachowicka Fabryka Broni i Amunicji, Centralne Zakłady Lotnicze w Dęblinie, kompleks fabryczny Philipsa w Warszawie, elektrownia w Gdyni, warsztaty kolejowe w Pruszkowie, tunel linii kolejowej średnicowej w Warszawie. Ponadto K. rozbudowywał elektrownię w Łodzi, Zakłady Elektromechaniczne Rohn-Zieliński w Żychlinie, Państwową Fabrykę Związków Azotowych w Chorzowie oraz kilka cukrowni. Wybuch II wojny światowej przerwał rozpoczętą przez K. w III 1939 rozbudowę elektrowni chorzowskiej Śląskich Zakładów Elektrycznych SA w Katowicach.

W okresie dwudziestolecia międzywojennego K. był krajowym autorytetem w dziedzinie budownictwa, zwłaszcza przemysłowego, cenionym też jako rzeczoznawca. Opublikował wiele prac naukowych dotyczących projektowania fundamentów pod maszyny oraz konstrukcji żelbetowych, m.in. *Fundamenty pod szybkobieżne maszyny* (1917), *Wzory obliczeń zestawów żelbetowych* (1924), *Wytyczne do projektowania fundamentów pod turbogeneratory* (1930), *Wpływ domieszki gliny na wytrzymałość i skurcz betonu* (1931), *Budowle sportowe* (1936).

Podczas okupacji niemieckiej K. pracował nad podręcznikami akademickimi. W powstaniu warszawskim stracił 3 synów i najmłodszą córkę, która walczyła w batalionie „Parasol”. Po powstaniu trafił do Częstochowy, gdzie wykładał na konspiracyjnej politechnice. Po wojnie poświęcił się głównie dydaktyce, od 1945 kierował jako profesor nadzwyczajny Katedrą Budownictwa Przemysłowego PW. Należał do wykładowców potrafiących w trudnym okresie stalinowskim zachować pełną godności postawę i nierezygnujących z aluzyjnych uwag ku pokrzepieniu serc. Opublikował w tym

okresie podręczniki akademickie: *Kominy fabryczne* (1948), *Fundamenty pod maszyny* (1949), *Wybrane rozdziały technologii betonu* (1954), *Kominy* (1956) oraz pracę zbiorową pod swoją redakcją *Zbiorniki materiałów sypkich* (1955). Nie tracił kontaktu z praktyką inżynierską – projektował obiekty przemysłowe, m.in. halę o pokryciu szedowo-łupinowym na Okęciu, i uczestniczył w rozbudowie Zakładów Wytwórczych Lamp Elektrycznych im. R. Luksemburg w Warszawie.

K. był przez całe życie entuzjastą i propagatorem sportu, zwłaszcza gimnastyki i lekkoatletyki, które czynnie uprawiał. Tematyce sportowej poświęcił kilka publikacji, m.in. *Podręcznik ćwiczeń prostych* (1910), *Lekka atletyka* (1924). Był członkiem Polskiego Komitetu Olimpijskiego. Jego zainteresowania obejmowały również muzykę.

PSB (J. Samujłło); Łoza; SBTP (B. Orłowski); SPPT (B. Orłowski).

J. Lipiński, „Inżynieria i Budownictwo” 1992, nr 5; S. Pyrak, „Inżynieria i Budownictwo” 1996, nr 9; B. Orłowski. „Gazeta Wyborcza” 1996, nr 162; *50 lat wydziałów inżynierii budowlanej, inżynierii sanitarnej i wodnej, komunikacji, geodezji i kartografii Politechniki Warszawskiej 1915–1965*, Warszawa 1965; *Chorzowski słownik biograficzny*, t. 2, Chorzów 2008 (B. Orłowski); *Słownik biograficzny zasłużonych działaczy*, z. 1, Warszawa 1986 (W. Bukowski); informacje córki, mgr inż. arch. Barbary Kłoś-Ćwiklińskiej.

Bolesław Orłowski

[Poprzedni](#)
[Następny](#)